

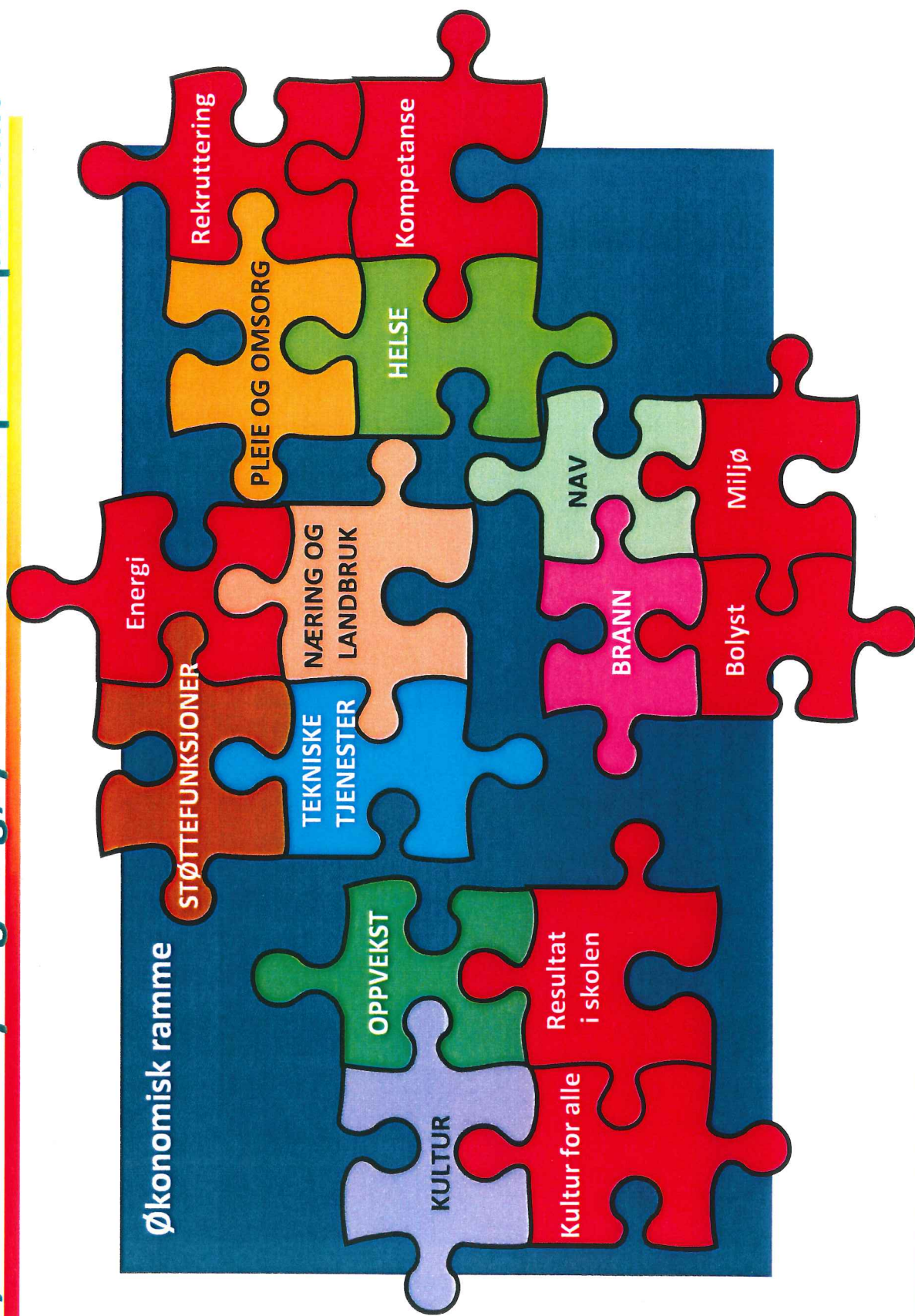

Økonomistyring er gøy!

Muligheter skapes gjennom å
se sammenheng mellom
aktiviteter og økonomi.

Kvinner i lokalpolitikken, 25. august 2008

Økonomistyring er gøy - når du liker puslespill .....

.....men også krevende

Ka ska vi ta me hen?

Fer mang plana .....

Feil info.....

Det henne hi vi't ti te .....

Vi må finn på nå
ainna i økonomiplan!

Hva er økonomistyring

Samsvar mellom økonomisk ramme og aktivitetsnivå

- Realistisk budsjett
- Prioritering – velge og velge bort....
- Holde budsjettrammen gjennom året

Optimal bruk av hver krone

Optimal bruk av hver krone: Flest mulig tjenester, med best mulig kvalitet, til lavest mulig kostnad

- Tjenester som ytes fra ulike sektorer til samme bruker må koordineres.

Feil

Rett

Hver time med bortkastet arbeid som følge av manglende koordinering mellom disse to, koster kr. 665,- .....

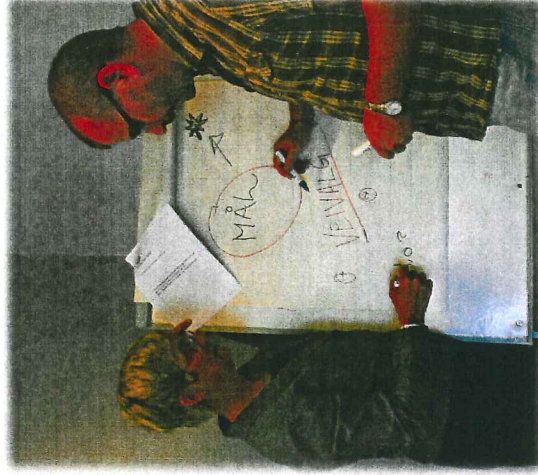
Optimal bruk av hver krone: Flest mulig tjenester, med best mulig kvalitet, til lavest mulig kostnad

- Rett person må gjøre rett oppgave på rett tidspunkt.
Lønn er kommunens største utgift, og bortkastet arbeid er dyrt.

Feil

Rett

Hver time disse to jobber, koster kr. 665,-
Da blir det feil å telle binders ....

Optimal bruk av hver krone

Fornuftig disponering av midlene på lang sikt – kortsiktige løsninger er dyrt

- En ny stilling i driftsbudsjettet er ikke like lett å fjerne når den først er kommet.
- En lånefinansiert investering på 4 mill. kr. koster årlig ca. 400.000 kr. i driftsbudsjettet, dvs. 1 stilling.
- En stor lånefinansiert investering låser midler i driftsbudsjettet i 15-20 år.

Beredskap i forhold til framtidige utfordringer – hasteløsninger er dyrt

- Kartlegge de mest sannsynlige endringer
- Ta høyde for at ulike ting kan skje

Grunnlag for økonomistyringen

- Eksisterende aktivitet
- Framtidige behov i samfunn og hos brukere

Styringsdata henter vi fra

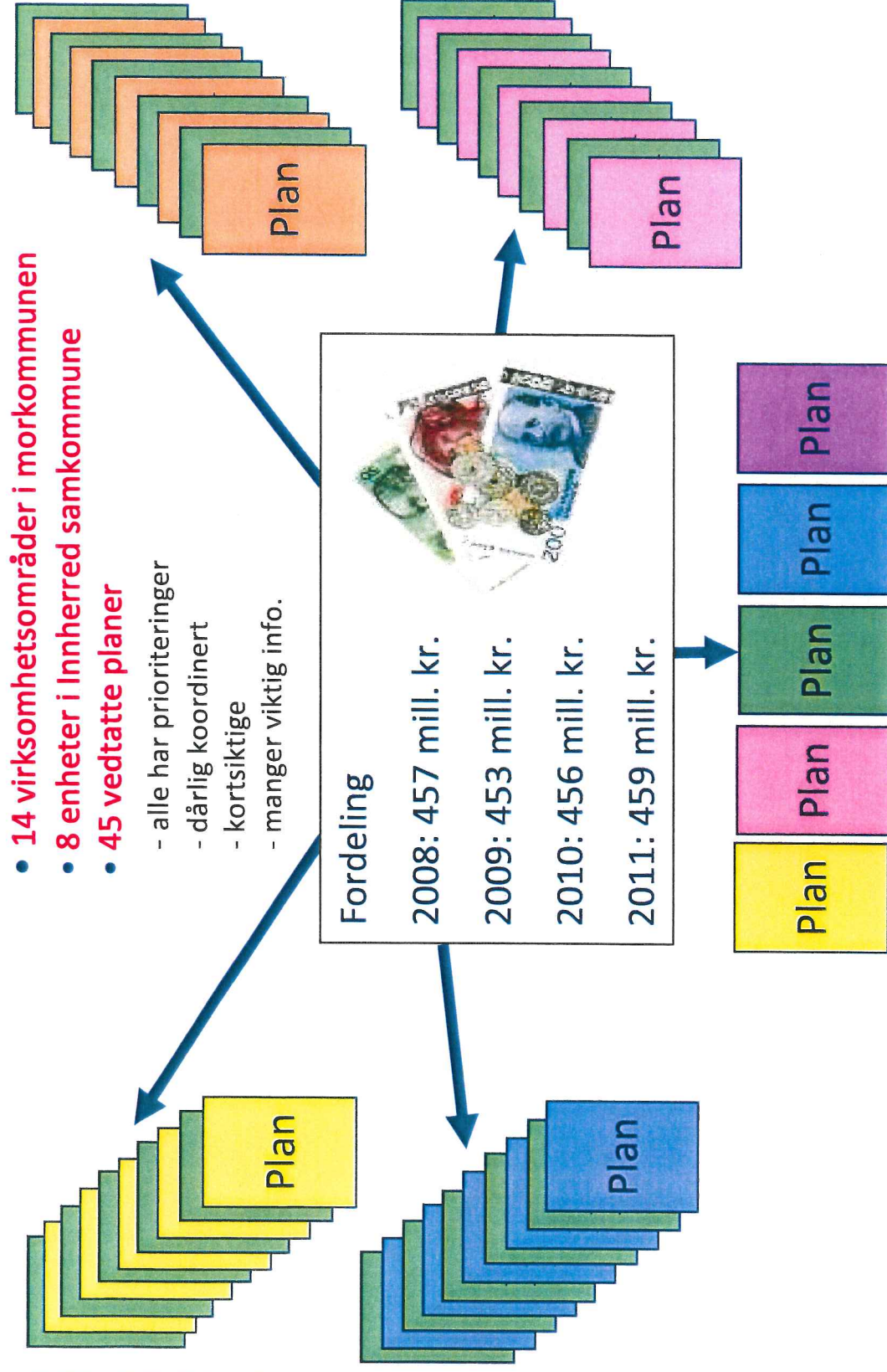
- Gjeldende budsjett og økonomiplan
- Siste års regnskap og årsmelding
- Planer – interne og eksterne
- Kommuneproposisjonen (mai) og statsbudsjettet (okt.)

Gode verktøy er viktig

- **Planverktøy**
    - Kommuneplanen – samfunnsdel og arealdel
    - Kommunedelplaner
    - Enhets-/virksomhetsplaner
    - Fagplaner
    - Økonomiplan og budsjett
  - **Kontrollverktøy**
    - Årsregnskap
    - Årsmelding
    - Kvartalsrapporter
    - Månedrappporter regnskap
  - **Styringsstruktur**
    - Sammenhengen mellom planverktøy og mellom planverktøy og kontrollverktøy
- ➔ Jeg vil fokusere på planverktøy og styringsstruktur

Økonomistyring i Verdal

Utviklingstrender mot 2020

Felles Trøndelagsplan

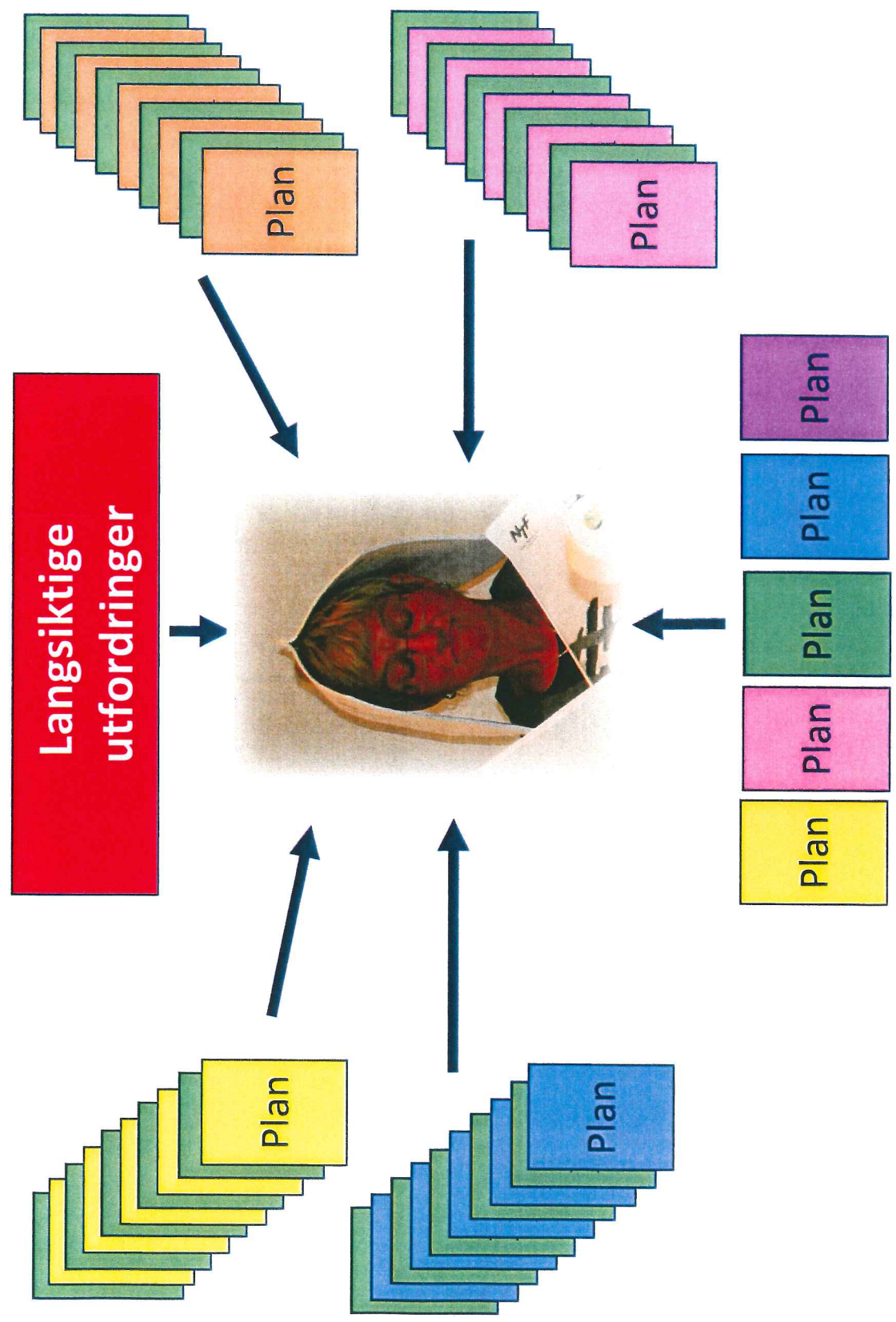
- Trend 1: En verden av byer
- Trend 2: Regionenes Europa – sete for vekst
- Trend 3: Færre hender skal gjøre mer
- Trend 4: Maksimere mulighetene
- Trend 5: Realfag er for nerder
- Trend 6: Et internasjonalt næringsliv
- Trend 7: Kampen om energien
- Trend 8: Økt bekymring for vår klode
- Trend 9: Det globale matfatet

**Hvordan påvirker dette oss og hvor fort?
Hvordan håndtere det i økonomistyringen?**

Andre kjente utfordringer

- **Økonomiplan 2008-2011:** Redusere driftsnivået med 25 mill kr. mot 2012
- **2. kvartalsrapport 2008:**
  - Lønnsøkning 7 mill. kr. mer enn budsjettert
  - Virksomhetsrådene må i høst effektivisere med 4 mill. kr.
  - Bruk av 3 mill. kr. fra disposisjonsfond – forutsatt brukt senere år
- **Eksisterende utfordringer i tjenestetilbudet**
  - Skoler: Utbyggingsbehov, ca. 200 mill. kr.
  - PLO: Økt behov for brukerstyrt personlig assistanse
    - Flere brukere av hjemmetjenesten
  - Barnevern: Sterk økning i antall meldinger
  - Teknisk drift: Behov for økte rammer til vedlikehold kommunale anlegg
- **Demografisk utvikling**
  - Redusert antall skoleelever: **Nå: 2020   2025: 1830**
  - Økt antall eldre:
    - 67-89 år: **Nå: 1100   2025: 2200**
    - 80-89 år: **Nå: 570   2025: 660**
    - 90 år +:   **Nå: 102   2017: 121   2025: 99**

Situasjon Verdal? Krevende, kunne vært mer gøy ...?

Så hva gjør vi?

- Verdal og Levanger er snart ferdig med å utarbeide en **felles** kommuneplanens samfunnsdel som skal sikre **langsiktighet** og mer **helhet/koordinering** i planleggingen.
- Samtidig **ryddes og forenkles** plan- og styringsstrukturen.

Krav i loven - kommuneplanlegging

Plan og bygningslovens § 20-1:

- Løpende kommuneplanlegging som **samordner** den fysiske, økonomiske, sosiale, estetiske og kulturelle utvikling
- Langsiktig del: Mål for utviklingen i kommunen, retningslinjer for sektorenes planlegging, og en arealdel
- Kortsiktig del: **Samordnet handlingsprogram** for sektorenes virksomhet de nærmeste år
- Bygge på de økonomiske og øvrige ressursmessige forutsetninger for gjennomføring

Kommunelovens § 5:

- en **samordnet plan** for kommunens virksomhet som bygger på forventet utvikling av økonomiske ressurser i økonomiplanen

Krav i loven - økonomiplan og budsjett

Kommunelovens § 44 – Økonomiplan

- vedtas av kommunestyret en gang i året
- omfatter minst de fire neste budsjettår
- omfatter hele kommunens virksomhet
- skal anvisse dekning for utgifter og oppgaver som er ført opp for hvert år
- integrere planer som omfatter deler av kommunens virksomhet

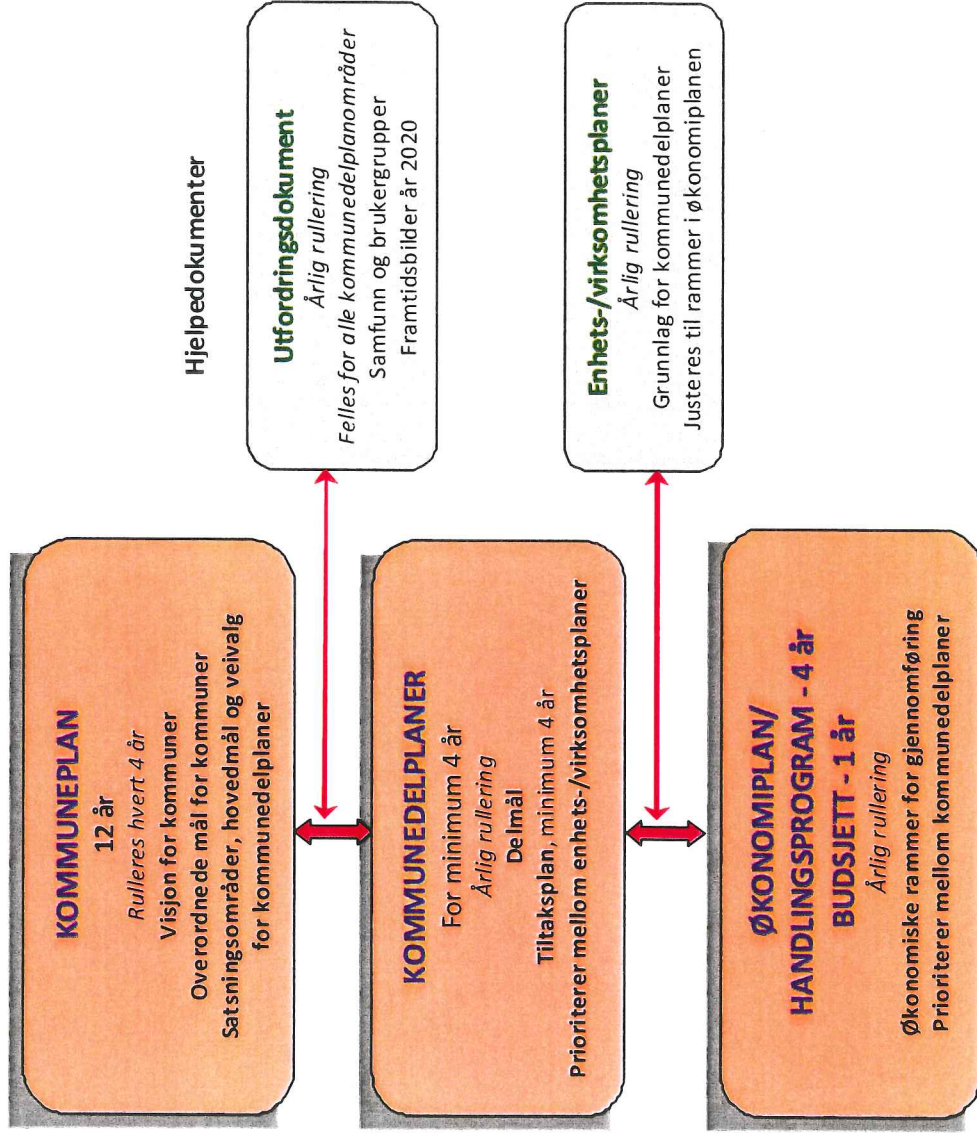
Kommunelovens § 45, 46 og 47 - Årsbudsjettet

- vedtas av kommunestyret før årets utgang, innstilling fra formannskapet
- omfatter hele kommunens virksomhet
- fastsettes på grunnlag av de inntekter og utgifter som kan forventes
- viser kommunestyrets prioriteringer, målsettinger og premisser
- inndelt i en driftsdel og en investeringsdel
- driftsresultat skal minst være tilstrekkelig til å dekke renter, avdrag og nødvendige avsetninger
- bindende plan for kommunens midler og anvendelsen av disse
- endringer i året i inntekter og utgifter som budsjettet bygger på, skal av administrasjonssjefen meldes til kommunestyret
- kommunestyret skal da foreta nødvendige endringer i budsjettet

Ny planstruktur

Plansystem i h.h.t. plan- og bygningsloven

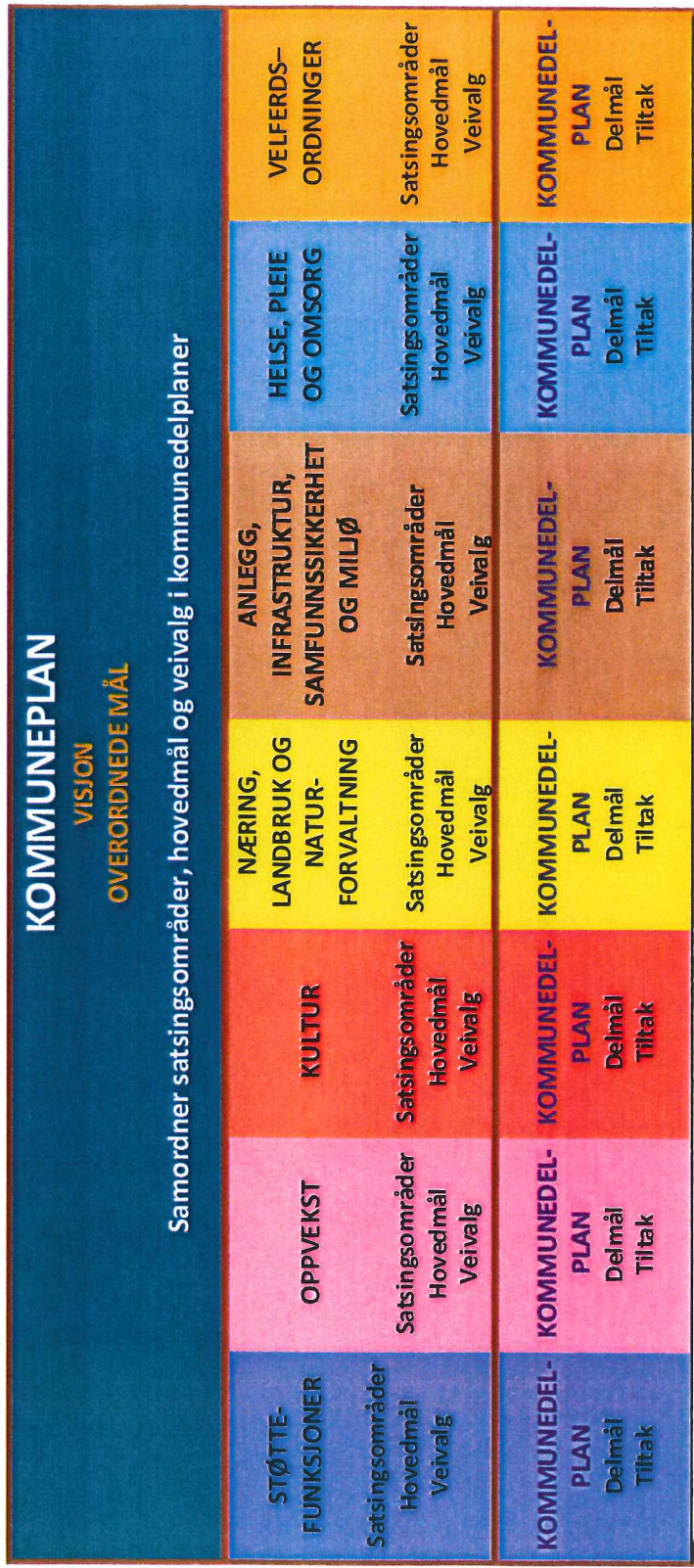

En samordnet plan - kommuneplan og kommunedelplaner

KOMMUNEPLAN VISJON OVERORDNEDE MÅL					
Samordner satsingsområder, hovedmål og veivalg i kommunedelplaner					
STØTTE- FUNKSJONER Satsingsområder Hovedmål Veivalg	OPPVEKST Satsingsområder Hovedmål Veivalg	KULTUR Satsingsområder Hovedmål Veivalg	NÆRING, LANDBRUK OG NATUR- FORVALTNING Satsingsområder Hovedmål Veivalg	ANLEGG, INFRASTRUKTUR, SAMFUNNSSIKKERHET OG MILJØ Satsingsområder Hovedmål Veivalg	VELFERDS- ORDNINGER Satsingsområder Hovedmål Veivalg
KOMMUNEDEL- PLAN Delmål Tiltak	KOMMUNEDEL- PLAN Delmål Tiltak	KOMMUNEDEL- PLAN Delmål Tiltak	KOMMUNEDEL- PLAN Delmål Tiltak	KOMMUNEDEL- PLAN Delmål Tiltak	KOMMUNEDEL- PLAN Delmål Tiltak

En samordnet plan som bygger på økonomiske forutsetninger - sammenhengen mellom aktivitet og økonomi

PRIORITERING - HANDLINGSPROGRAM

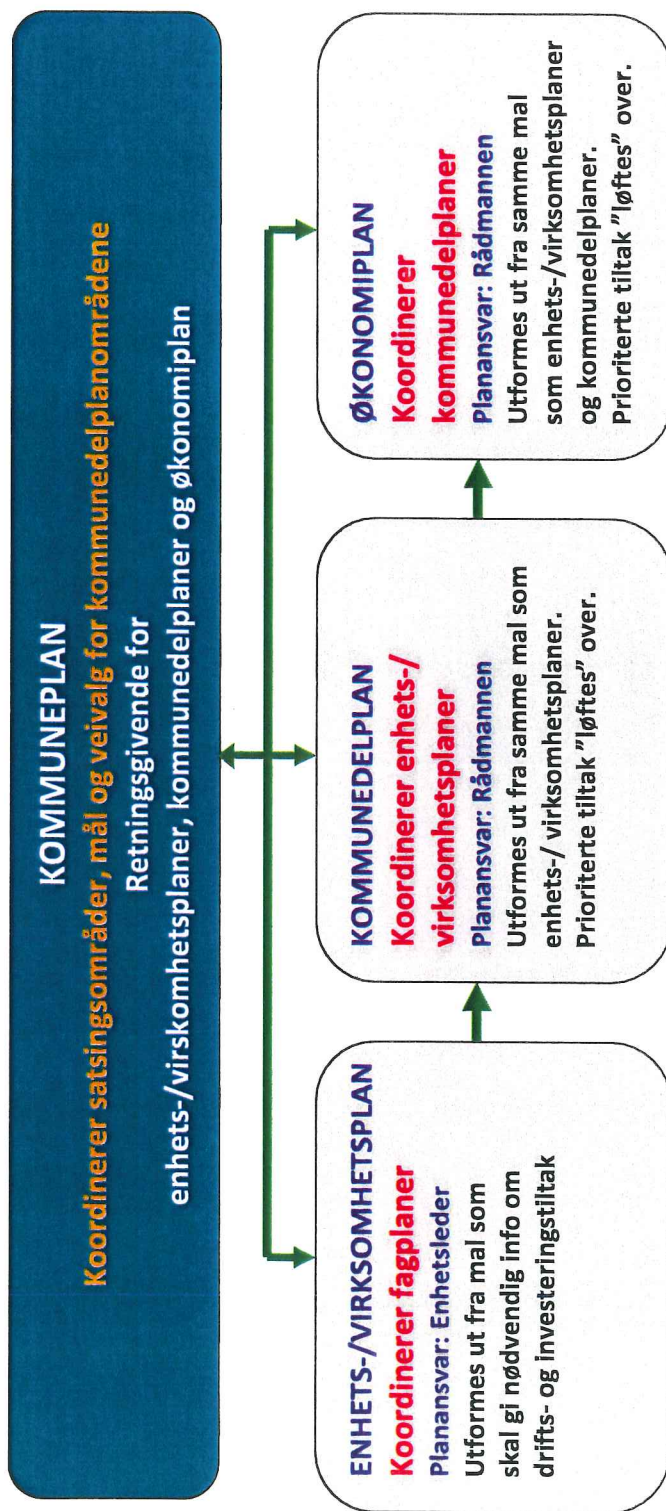
Økonomiplan og budsjett – innhold Verdal

ØKONOMIPLAN 4-årig plan	BUDSJETT 1-årig plan = år 1 i økonomiplanen
<p>Innhold:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utvikling: Samfunn, tjenester, organisasjon, økonomi • Prioriteringer: Hovedoversikt – drift og prioriterte investeringer • Visjon, overordnede mål, verdigrunnlag, ledelsesfilosofi • Rammebetingelser: Folketallsutvikling, kommunale planer, økonomiske forutsetninger: Skatt og rammeoverføringer, Eiendomsskatt, investeringsmoms, kompensasjonstilskudd, finansposter • Sykefravær og likestilling • Enheter: Mål, endringer, prioriteringer	<p>Innhold:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Statsbudsjettet • Kommunale inntekter: Skatt, rammetilskudd, eiendomsskatt, investeringsmoms, kompensasjonstilskudd • Investeringsbudsjettet: Ordinære investeringer, finansposter, startlån • Driftsbudsjettet: Hovedoversikt drift, beskrivelse av enhetene • Henvvisning til eget budsjett for ISK <p>Vedlegg: Betalingssetser og gebyrer</p>

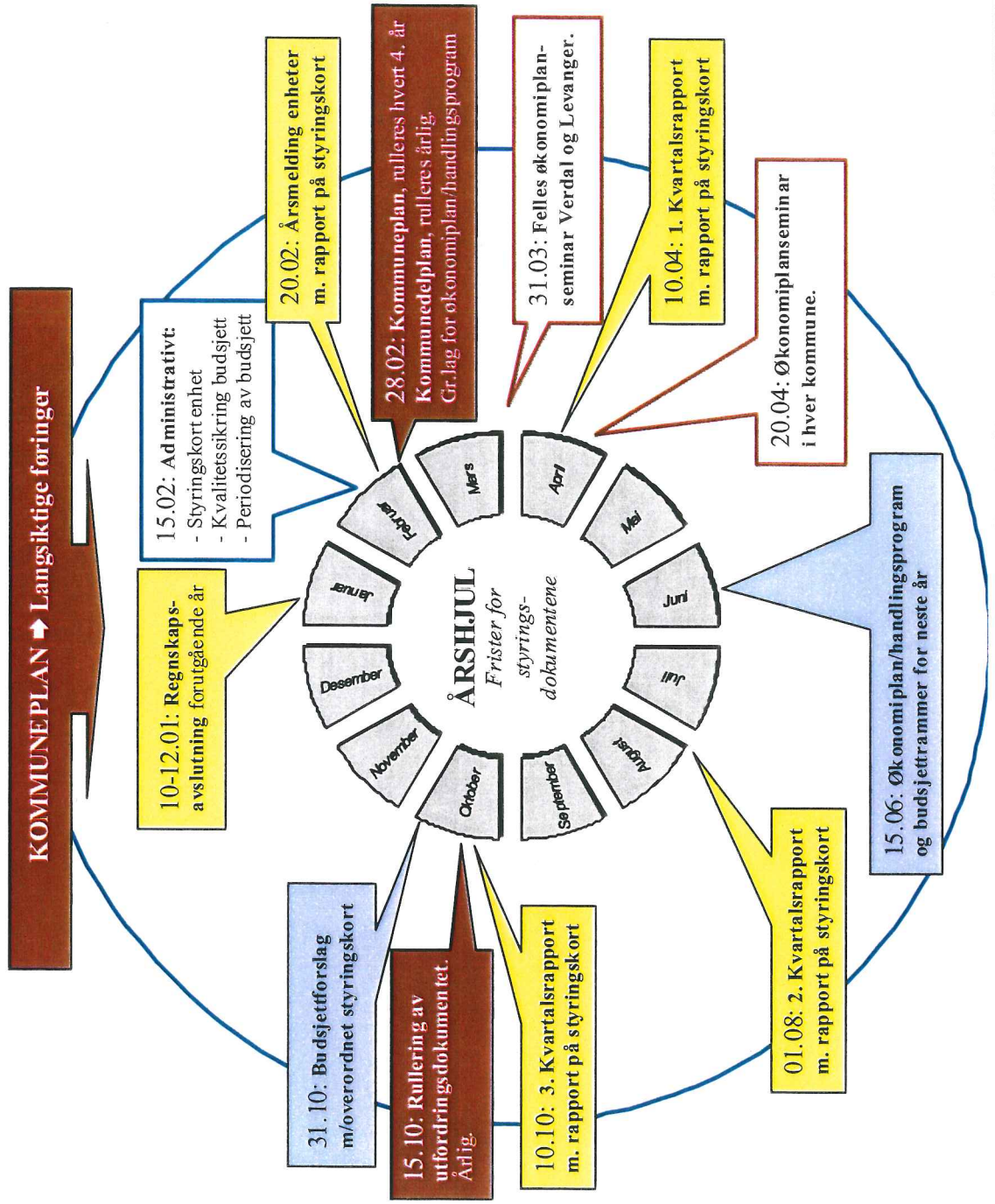
➔ Forskjell på økonomiplanens år 1 og budsjett: **Tilpasninger som følge av statsbudsjettet**

Verdal: Økonomiplanen må forsterkes med et tydeligere handlingsprogram

Koordinering i praksis

Styringsstruktur - årshjulet

Budskap: God økonomistyring gir muligheter

- **Bedre koordinering**
- **Økt grad av samhandling**
  - I hverdagen:
    - Felles prioritering av brukere
    - Helhetlig oppgaveløsning
    - Felles eller samordnede verktøy
  - Langsiktig:
    - Felles satsingsområder
    - Nye løsninger og fellesløsninger

- ➔ **Bedre utnyttelse av hver krone**
- ➔ **Frigjøring av midler til nye prioriteringer**